

ဗမာနိုင်ငံ ကျောက်ခေတ်သမိုင်း

ဒေါက်တာသန်းထွန်း

(၁၉၇၁-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ၊ ပထမအကြိမ်ထုတ်၊ စာပေလုပ်သားအင်အားသစ်စာအုပ်
စာမျက်နှာ ၈၂-မှ-၁၀၀ ထိလာသော အကြောင်းကို ပြန်လည်စာစီရိုက်ထားပါသည်။)

ကမ္ဘာမြေနဲ့ရေ ပိုင်းခြားပေါ်ပေါက်ပုံတွေ၊ လူဆိုတဲ့သတ္တဝါ ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်အလိုက် ဖြစ်ထွန်းလာပုံတွေ၊ ရာသီဥတုအအေးက အပူ၊ အပူက အအေး တိုးဆုတ်ပုံတွေကို အများသိပြီးဖြစ်မှာပါဘဲ။ ဒါပေမယ့် လိုမယ်ထင် လို့ အတိုဆုံး အကျဉ်းဆုံး နည်းနည်းတော့ ပြောပါရစေ။

ကျွန်တော်တို့နေတဲ့ကမ္ဘာဟာ အရင်အနှစ်သန်းပေါင်း လေးထောင်ငါးရာက အစပြုတည်ခဲ့တာ ဖြစ်မယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီနောက်အရင် အနှစ်သန်းပေါင်းတစ်ထောင်ရောက်မှ သက်နေခေါ် တဲ့ပင်ငယ်၊ ကောင်ငယ် တွေ ပေါ်ပါတယ်။ ရေနဲ့မြေ ကွဲခြားတာကတော့ “ကမ္ဘာပြုလုပ်ရှားမှု”ခေါ် တဲ့မြေတွင်းဓာတ်တွေရဲ့ တွန်းကန် တာကြောင့် ငလျင်ကြီးတွေလှုပ်၊ မီးတောင်တွေ ပေါက်ကွဲပြီး ကုန်းတွေ မို့တက်လာတယ်။ တောင်တန်းတွေ၊ မြေ ပြင်တွေ၊ ချိုင့်ဝှမ်းတွေ ဖြစ်တယ်။ နိမ့်ကျလွန်းသွားလို့ အရင်မြေပြင်ဟာ ရေအိုင်ကမ်းစောက် ဖြစ်တာလဲရှိတယ်။ အခု ဟိမဝန္တာတောင်တန်းဟာ တစ်ခါက ပင်လယ်အောက်မှာ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ရာသီဥတုကလဲ တစ်ကြိမ်တခါက သိပ် အေးတယ်။ အခု အာတစ်စက်အတွင်းမှာသာ တစ်ဆယ့်နှစ်ရာသီ ရေခဲပြင်ရှိတယ်။ တစ်ခါက ရေခဲပြင်ဟာ ဥရော ပတစ်တိုက်လုံးနီးနီး အာရှအလယ်ပိုင်းအကုန်ထိအောင် ဖုံးနေဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရေခဲပြင်ဟာ အခုအခါလို အာတစ်စက်တွင်းကို ပြန်ဆုတ်သွားတဲ့အခါလဲ ရှိပါတယ်။ အအေးအဓိကအခါကို ရေခဲခေတ်ခေါ် တယ်။ နောက် ရေခဲခေတ် ရောက်တယ်။ ဒီလို အတိုးအဆုတ်ဟာ ဒီကမ္ဘာမှာ အနည်းဆုံး (၁၅)ခါလောက် ဖြစ်ခဲ့ပြီးပါပြီ။ မြောက် ဖက်မှာ အအေးအဓိကကာလရောက်ယင် တောင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ဗမာနိုင်ငံလိုနေရာမှာ မိုးစေ့ခေတ် ကြိုရတယ်။ မြောက်ဖက်မှာ ရေခဲဆုတ်သွားယင် ဒီမှာမိုးပါးမယ်ပေါ့။ ရေခဲပြင်ကြီး ကြီးမားလာယင် မြောက်ဖက် မှာ ပင်လယ်ရေလဲ ခဲပြီး ကျစ်သွားလို့ ပင်လယ်ရေဟာ အခုကမ်းပါးထက် ပေ ၃၀၀ လောက်ကျဆင်းနိုင်တယ်။ ဒီ တော့ အပင်ပေါက်ပုံ၊ ပေါက်တဲ့အပင်ကို စားသောက်နေရတဲ့အကောင်တွေ ပျံ့နှံ့ပုံ အခုခေတ်အခါနဲ့ လုံးဝမတူ နိုင်ပါဘူး။ အခုအခါ ကြိုရတဲ့ရေမြေအနေအထား၊ ရာသီဥတုအနေအထား၊ အပင်အကောင် တည်ရှိပုံတွေဟာ အရင်အနှစ်တစ်သောင်းနှစ်ထောင်က တစ်သောင်းတွင်းရောက်မှ တဖြည်းဖြည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ လူဖြစ်စဉ် ကို ပြောကြစို့ဆိုယင်လဲ အခုလူရဲ့ အလောင်းအလျာတွေဟာ အရင်အနှစ်တစ်သန်းကမှ စပါတယ်။ လူစင်စစ်မ ဖြစ်သေးတဲ့ရှေးလူဟာ လက်နက်သုံးတတ်ပါတယ်။ အစတော့ သစ်ချောင်း၊ သစ်ချွန်၊ တင်းပုတ်၊ အရိုးကြီးကြီး၊ ဂျိုကြီးကြီး၊ ခဲကြီးကြီးဟာ သူ့လက်နက်ပါဘဲ။ လှီးဖို့ ဖြတ်ဖို့ ခင်းဖို့ကိုတော့ ရေစီးသန်တဲ့မြစ်ထဲချောင်းထဲက ဒိုး လုံးလိုလိုဖြစ်နေတဲ့ကျောက်ခဲအပွဲကို ယူကိုသုံးပါတယ်။ ကျောက်ဒိုးလက်နက်ခေါ်ပါတယ်။ နောက်တော့ လိုသ လို ဒီဒိုးလုံးကိုဘဲ ရိုက်ဖဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုရိုက်ဖဲ့တတ်တယ်ဆိုယင် ကိုယ်လိုချင်တဲ့အသုံးအတွက် လက်နက်လုပ်တတ် ပြီလို့ဆိုရပါတယ်။ အဲဒီလို လက်နက်လုပ်တတ်တာကတော့ အရင်အနှစ်ခြောက်သိန်းကဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးလူ တွေ လုပ်ကိုင်သုံးစွဲတဲ့လက်နက်ဟာ စောစောကပြောသလို သစ်၊ ဝါး၊ အရိုး၊ ဂျိုဆိုတာတွေ ရှိပေမယ့် မပျက်မစီး ဘဲ အမြောက်အမြား သက်သေခံ ကျန်ရစ်တာက ကျောက်လက်နက်တွေဘဲဖြစ်လို့ ကျွန်တော်တို့က ကျောက် ခေတ် လို့ လွယ်လွယ်နာမည်ပေးထားတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျောက်ခေတ်ဟာလဲ အဟောင်း၊ အလယ်၊ အသစ်ရယ် လို့ သုံးကာလ ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာမှာ ကျောက်ခေတ်သက်သေခံပစ္စည်း များများရှာလိုရတဲ့အနောက်အာရှကိုမူ ထားပြီး ကျောက်ခေတ်ဟောင်းဟာ အရင်အနှစ်ခြောက်သိန်းက အရင်အနှစ်တစ်သောင်းနှစ်ထောင်ထိလို့သတ် မှတ်တယ်။ ကျောက်လယ်ကတော့ အရင်အနှစ်တစ်သောင်းနှစ်ထောင်က အရင်အနှစ်ကိုးထောင်အထိပါဘဲ။

ကျောက်ခေတ်သစ်ကို အရင်အနှစ်ကိုးထောင်က ငါးထောင်လို့ အသိအမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အရှေ့တောင်အာရှမှာတော့ ဒီသတ်မှတ်တဲ့စံချိန်ထက် နောက်ကျမယ်လို့ ယူဆတယ်။ အနည်းဆုံး အနှစ်သုံးထောင်လောက် ကွာခြားမယ်လို့မှန်းပါတယ်။ ဆိုလိုတာက အနောက်တောင်အာရှမှာ ကျောက်ခေတ်သစ်ဟာ အရင်အနှစ်ကိုးထောင်က ငါးထောင်ထိဆိုယင် ကျွန်တော်တို့ဗမာမြေပြင်မှာ အရင်အနှစ်ခြောက်ထောင်က နှစ်ထောင်ထိပေါ့။ အခုရထားတဲ့သက်သေအထောက်အထားတွေက ဒီလိုပိုင်းဖြတ်ဖို့ ရည်ညွှန်းနေပါတယ်။ စောစောက ရာသီဥတု ပြောင်းတာဟာ တစ်ဆယ့်ငါးကြိမ်လောက် ရှိမယ်မှန်းပေမယ့် ရှေးလူနဲ့ ခုလူတွေနဲ့ ကြိုကြိုက်တာက (၄)ကြိမ်ပဲ ရှိတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီ(၄)ကြိမ်ကိုပဲ ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယနဲ့စတုတ္ထရေခဲခေတ်လို့ ခေါ်လိုက်ကြပါတယ်။ ပထမရေခဲခေတ်ဟာ အရင်အနှစ်ခြောက်သိန်းက ငါးသိန်းငါးသောင်းအထိ၊ ဒုတိယရေခဲခေတ်ဟာ အရင်အနှစ်လေးသိန်းရှစ်သောင်းက လေးသိန်းလေးသောင်းထိ၊ တတိယရေခဲခေတ်ဟာ အရင်အနှစ်နှစ်သိန်းလေးသောင်းက တစ်သိန်းကိုးသောင်းထိ၊ စတုတ္ထရေခဲခေတ်ဟာ အရင်အနှစ်ရှစ်သောင်းက တစ်သောင်းအထိပါဘဲ။ ဒုတိယရေခဲခေတ်ကုန်တဲ့နောက် အရင်အနှစ်လေးသိန်းကစပြီး ဗမာမြေပြင်မှာ ရှေးလူရှိပါပြီ။

အခု ဗမာနိုင်ငံအတွက် သီးခြားပြောပြချင်ပါတယ်။ ပထမဆုံး ရေမြေတောတောင် ဖြစ်ပေါ်ပုံကို တင်ပြပါရစေ။ ဘူမိဗေဒပညာရှင်တွေရဲ့တွေ့ရှိချက်ကို မူတည်ပြီး ပြောကြရယင် ဗမာမြေပြင်တစ်ခုလုံးဟာ တစ်ခါက (ဆိုပါတော့ အရင်နှစ် သန်း ၅၀၀ က)ပင်လယ်ပြင်ဘဲ ရှိပါတယ်။ ကျွန်းရယ်လို့ ရှိမယ့်နေရာဟာ မိုးကုတ်ဝန်းကျင်ဘဲ ဖြစ်တယ်။ နောက်တစ်ခါ အရင် အနှစ်သန်း ၃၀၀ က ဗမာနေရာရဲ့အနောက်ဖက်ခြမ်းက ကုန်း၊ အရှေ့ဖက်ခြမ်းက ရေဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခါ အရင် အနှစ် သန်းပေါင်း ၁၃၀ လောက်ကတော့ အခုဥတ္တရယာဉ်စွန်းလို့ ခေါ်တဲ့နေရာလောက်က (ကသာ ဆိုပါတော့)ပိုင်းပြီး တောင်ဘက်က ကုန်း၊ မြောက်ဘက်က ရေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ နည်းနည်း ထည့်ပြောချင်တာက ပင်လယ်ရေထဲက မြေပေါ် တယ်ဆိုယင် သာမန်အတေးမှာ အနယ်ထိုင်လို့ နန်းတင်လို့ဖြစ်မယ်ပေါ့။ အခုပြောတဲ့ မြေ ရေ ဖြစ်ပုံကတော့ ကမ္ဘာပြုလုပ်ရှားမှုတွေကြောင့်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနောက် အရင်နှစ် သန်း ၇၀ ကျော်တော့ အခုဗမာမြေဟာ အားလုံးနီးပါး မြေဖြစ်လာပါပြီ။ ဒါပေမယ့် တစ်ဖက်က ဒီနေရာမှာ မိုးစေ့ခေတ်ကြိုလို့ မိုးဟာလဲ အခုထက် အနည်းဆုံး ၃ ဆပိုမယ်။ အခု တစ်နှစ်ကို မိုးရေချိန် လက်မ ၂၀၀ ရှာယင် ဟိုတုန်းက လက်မ ၆၀၀ ရှာမယ်ပေါ့။ ရောဝတီနဲ့ချင်းတွင်းနေရာဟာ မြစ်ရိုးလို့ခေါ်တာထက် ပင်လယ်ကွေ့ကြီးလို့ ခေါ်ယင် ပိုမှန်မယ်။ အရင် အနှစ် သန်း ၁၅ သန်းကတောင် ရောဝတီမြစ်ဝက ပင်လယ်ကွေ့ထိပ်ဟာ ပြည်မြို့နေရာအထိ ရောက်ပြီး စစ်တောင်းမြစ်ဝရဲ့ပင်လယ်ကွေ့ထိပ်ဟာ ဖြူးမြို့နေရာအထိ ရောက်တယ်လို့ မှန်းဆပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အရင် အနှစ် ၁ သန်းရောက်တဲ့အခါမှာတော့ ရောဝတီနဲ့စစ်တောင်းမြစ်ဝပင်လယ်ကမ်းရိုးဟာ အခုကမ်းရိုးထက် ၁၂ မိုင်လောက်ပဲ တိုမယ်။ တစ်ချို့နေရာမှာတော့ မိုင် ၂၀ အထိ တိုမယ်ထင်တယ်။

အခုလို အခြေခံအကြောင်းအချက်တွေကို စိတ်ထဲမှာ မှတ်သားပြီး ဒုတိယရေခဲခေတ်နဲ့အပြိုင်ဖြစ်တဲ့ဒုတိယမိုးစေ့ခေတ်အကုန်မှာ ပိသေကန်သရောပတ် အမျိုးအစားထဲမှာပါတဲ့ရှေးလူတွေဟာ ရောဝတီကမ်းပါးမှာနေကြပါပြီ။ အခုရောဝတီကမ်းပါးကို ပဉ္စမကမ်းပါး ခေါ် တယ်။ အခုပြောနေတဲ့ရှေးလူတွေက ဒုတိယမိုးစေ့ခေတ်ကုန်မှ ပေါ်လာတဲ့ရောဝတီဒုတိယကမ်းပါးမှာ နေကြမှာမို့ သူတို့ထားခဲ့တဲ့လက်နက်အကြွင်းအကျန်ကို ရှာယင်ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ရဲ့အနောက်စပ်နဲ့ ရခိုင်တောင်ရိုးရဲ့အရှေ့ခြေဆင်းနေရာမှာသာ ရှာရပါမယ်။ ဗမာမြေပြင်မှာ တွေ့ရတဲ့ရှေးလူ ပိသေကန်သရောပတ် အမျိုးအစားမျိုးကို ဂျာဗားမှာ အခုထက် စောစောတွေ့မယ်။ ပီကင်းမှာ အခုထက် နည်းနည်းနောက်ကျ တွေ့မယ်။ သူတို့သုံးစွဲမယ့်ကျောက်လက်နက်ဟာ အင်မတန် ကြမ်းပါတယ်။

ကျောက်ဒိုးကို တစ်စရိုက်ဖွဲ့ပြီး ထက်မြက်တဲ့နှုတ်ခမ်းသားနဲ့ လှီးဖြတ်မယ်ပေါ့။ အခု ပဒလင်းဂူထဲမှာတွေ့တဲ့လက်
 နက်အများစုဟာ ပန်းလောင်မြစ်ထဲကို စီးဆင်းတဲ့ရေပုတ်ချောင်းထဲက ဆယ်ယူတဲ့ကျောက်ဒိုးလုံးတွေကို လုပ်
 တာပဲ ဖြစ်တယ်။ အခု ရန်ကုန်ကလူက မိတ္ထီလာ မင်းဘူး ရောက်ယင် အညာလို့ပဲခေါ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် အခုပြော
 တဲ့ရှေးလူကို အညာသားလို့ဘဲ နာမည်မှည့်ထားကြပြီး သူတို့နေထိုင်စားသောက်ပုံကို အညာသားခလေ့လို့ခေါ်ကြ
 ပါတယ်။ ဂူထဲနေတယ်ဆိုပေမယ့် ဂူအထဲ အတွင်းကျကျ ဝင်နေတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ ဂူမှာ မြေပြန့်ကလေးလဲ
 ရှိရမယ်၊ ရေဆင်းခပ်လို့လဲ လွယ်ရမယ်၊ ရန်သူချဉ်းကပ်လာယင်လဲ ခပ်လှမ်းလှမ်းက မြင်နိုင်မယ်။ ပြီးတော့မြောက်
 လေအေးကို ကြောက်လို့ ဂူပေါက်ဟာ တောင်ဘက် လှည့်နေရမယ်။ ပဒလင်းဂူတွေဟာ ဒီအချက်တွေနဲ့ပြည့်စုံပါ
 တယ်။ ဂူမှာ မီးဖိုပြီး ဒီရှေးလူတွေဟာ နှစ်တွေ သိန်းနဲ့သောင်းနဲ့ချီပြီး နေသွားကြမယ်။ သူတို့ မီးဖိုက ပြာဟာ
 ထု သုံးလေးပေကျစ်ပြီး ကျန်ရစ်တတ်ပါတယ်။ မီးဖိုဘေးမှာ သူတို့သတ်စားတဲ့သားကောင်ရဲ့ အရိုး၊ ဂျို၊ ခေါင်းခွံ၊
 ငါးရိုးဆိုတာမျိုးတွေ တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါတွေကို ကြည့်ပြီး ဘယ်လိုသားကောင်၊ ဘယ်လို ငါးကို စားတယ်လို့စစ်
 ဆေးသိရှိနိုင်ပါတယ်။ မီးသွေးနဲ့အရိုးကိုလဲ ကာဘွန်စစ်ဆေးနည်းနဲ့စစ်လိုက်ယင် အရင်အနှစ်ဘယ်လောက်က
 စွန့်ပစ်ခဲ့တဲ့အရိုး၊ ဂူထဲက သားကောင်အရိုးတွေဟာ လူက ယဉ်အောင် မွေးထားတဲ့အကောင်မျိုးရဲ့ အရိုး မဟုတ်
 ဘူး။ အရိုင်းကောင်တွေရဲ့ အရိုး ဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ ဘယ်တုန်းက စားပြီး ပစ်ခဲ့တာလဲဆိုတာကို မှန်းဆနိုင်
 ဖို့ကတော့ ၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၇၀ နေ့က ပြန်ကြားရေးဌာနထုတ် သတင်းကျေညာချက်မှာ ပါလာပါပြီ။ အရင်အနှစ်
 ၁၁၀၀၀ က ဖြစ်တယ်။ မီးသွေးဟာ အခုအထိ စစ်ရသမျှ အရင် အနှစ် ၆၀၀၀ နဲ့ ၈၀၀၀ ကြားဖြစ်တယ်။ ဒါပေ
 မယ့် ဘေးက ကာဘွန်ဓာတ်များလို့ ဒီမီးသွေးတွေမှာ ကာဘွန်ဓာတ် လျော့သင့်သလောက် လျော့မသွားတာဖြစ်
 နိုင်တယ်။ ဆိုလိုတာက ဒီမီးသွေးဟာလဲ အရင်အနှစ် ၁ သောင်းလောက်က ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့။ စောစောက ပြော
 ခဲ့တဲ့ကျောက်ခေတ်ကာလအပိုင်းအခြားတွေကို နည်းနည်း ပြန်ပြောပါရစေ။ အနောက်အာရှဘက်မှာ အရင်အ
 နှစ် ၁ သောင်း ၂ ထောင်က ၁ သောင်းဟာ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းရဲ့ နောက်ဆုံးပိုင်း ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့
 ဗမာမြေမှာတော့ အရင်နှစ် ၁ သောင်းက ၈ သောင်းအထိ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းပဲ ရှိဦးမယ်။ ပဒလင်းဂူနဲ့ပတ်
 သက်ပြီး ဗမာရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနရဲ့ညွှန်ကြားရေးမှူးက စာတမ်းနှစ်ခု ပုံနှိပ်ပြီးရှိပါတယ်။ တစ်ခုက စ
 ပက်ထရမ်(အတွဲ ၂၊ အပိုင်း ၁၊ စာမျက်နှာ ၁၆၂-၆)ထဲမှာ ပါတယ်။ တစ်ခုက မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းဂျာ
 နယ်(အတွဲ ၅၂၊ အပိုင်း ၁၊ စာမျက်နှာ ၉-၂၃)ထဲမှာ ပါတယ်။ ပြီးတော့ ၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၇၀ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်
 မှာ အရိုးနဲ့မီးသွေး ရက်စွဲအဆုံးအဖြတ်ကို သိရတယ်။ ဒါတွေကိုပဲ ကျွန်တော် ဆန်းစစ်ကြည့်တဲ့အခါ ဒီအချက်
 တွေ ထွက်လာပါတယ်။

ပထမဦးဆုံး ပြောနိုင်တာက အရင်အနှစ် ၁ သောင်းလောက်က ဒီဂူတွေမှာ လူနေသွားတယ်။ အနှစ် ၁
 သောင်းပိုင်းကဖြစ်လို့ ဒီဂူမှာနေသွားသူတွေဟာ လူစစ်စစ်တော့ဖြစ်ကြပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ဂူမှာနေတာဟာကျောက်
 ခေတ်သစ်ခလေ့ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒုတိယပြောနိုင်တာက ဒီမှာ နေသွားသူတွေဟာ လက်နက်လုပ်တတ်တဲ့ပညာရဲ့ အရင်းအစ ကျောက်ဒိုးကို
 ဖွဲ့သုံးတဲ့လက်နက်ကစပြီး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသွေးယူတဲ့လက်နက်အထိ လုပ်တယ်၊ သုံးစွဲတယ်။ ဒါဟာလဲ ကျောက်
 ခေတ်သစ်ခလေ့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျောက်ခေတ်သစ်ဆိုတာ လုံးဝပြောင်ချောနေအောင် သွေးယူထားတဲ့လက်
 နက်ကို သုံးစွဲတဲ့ခလေ့ ဖြစ်ပါတယ်။ လုံးဝပြောင်ချောအောင် သွေးထားတဲ့လက်နက်ဆိုလို့ လုံးဝမတွေ့ရဘူးလို့ပဲ
 ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ရေးတဲ့စာတမ်းတစ်ခုထဲ (စပက်ထရမ်၊ အတွဲ ၂၊ အပိုင်း ၁၊ စာမျက်နှာ ၁၆၄)မှာ
 ဝန်ခံထားပါတယ်။ ဒီအချက်ကြောင့်လဲ ဒီဂူမှာ နေသွားသူတွေဟာ ကျောက်ခေတ်သစ်လူ မဟုတ်ဘဲ ကျောက်

ခေတ်ဟောင်းရဲ့နောက်ပိုင်းကာလက လူပဲဖြစ်ရမယ်လို့ ရည်ညွှန်းတယ်။

တတိယပြောနိုင်တာက တစ်ဖက်သွားချထားတဲ့လက်နက်၊ နှစ်ဖက်သွားချထားတဲ့လက်နက်၊ အပေါက်ဖောက်ထားတဲ့လက်နက်တွေဟာလဲ ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်ဖြစ်ဖို့ အင်မတန် ညံ့သေးတယ်လို့ ပြောချင်ပါတယ်။ တစ်ခုထည့်ပြောချင်သေးတာက အဝကျယ် အလယ်သိမ်ဖြစ်တဲ့နှစ်ဖက်ကတော့ပုံ ဖောက်ထားတဲ့အပေါက်ပါ ကျောက်တုံးလက်နက်ကို စိုက်ပျိုးရေးမှာသုံးတဲ့လက်နက်ဖြစ်မယ်ထင်တယ်။ မြေကို မျိုးစေ့ထည့်ဖို့ဆွဲတော့ သစ်သားချွန်းကို ဆောင့်အားကောင်းအောင် ဒီလိုကျောက်တုံးလက်ကိုင် သုံးတယ်လို့ ယူဆချင်တယ်လို့ ရှေးဟောင်း သုတေသနစာတမ်းတစ်ခု(သုတေသနဂျာနယ်၊ အတွဲ ၅၂၊ အပိုင်း ၁၊ စာမျက်နှာ ၁၆)က ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီစာတမ်းမှာပဲ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ စိုက်ခင်းလုပ်ဖို့ မြေပြင်မရှိဘူးလို့လဲ ဆက်ရေးထားပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်တယ်ဆိုယင်တော့ အသေအချာ ကျောက်သစ်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအပေါက်ပါတဲ့ကျောက်တုံးမျိုးကို စိုက်ပျိုးရေးလက်နက် မဟုတ်ပဲ ကြိုးတပ်ပြီး တိုက်ခိုက်ရေးလက်နက်အဖြစ်နဲ့ သုံးတာကို သိရပါတယ်။ နောက်တစ်ချက် ဆက်ပြောနိုင်စရာတစ်ခုက အိုးကဲ့အနည်းအပါး တွေ့ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အိုးဟာ လက်ထွင်းအိုးစက်ထွင်းအိုးရယ်လို့ ကျောက်ခေတ်သစ်ကျမှပဲ ပေါ်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အိုးကြမ်းကြမ်းရဲ့ အကဲ့အစတို့တိုင်း ကျောက်သစ်ကာလက အိုးလို့ပြောဖို့ အင်မတန် ခက်ပါတယ်။ အခု တောင်သမန်နားက ကျောက်သစ်စခန်းမှာ ရော၊ ဆားထုံးနားက ကျောက်သစ်စခန်းမှာရော အိုးကဲ့တွေ အများကြီးရှိတယ်။ တူးဖော်တဲ့အခါ ကျောက်သစ်ပစ္စည်းလို့သေချာတဲ့အရာတစ်ခုနဲ့ပူးတွဲပြီး တပါတည်း တူးဖော်တွေ့ရှိတာ မဟုတ်ယင် အိုးကဲ့သက်သေဟာ အရာမရောက်ပါဘူး။ ဥပမာ - ကျောက်ခေတ်သစ် လူသေမြှုပ်တဲ့အလောင်းကို ရံတဲ့အိုးဆိုယင်တော့ ဘာမှသံသယဝင်စရာမရှိဘူးပေါ့။ အခု ရထားတဲ့မှတ်တမ်းထဲမှာ ဒီလိုခိုင်မာတာ မတွေ့ပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့်လဲ ပဒလင်းဟာ ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်းနေပါတယ်။ အကြိုသမိုင်းပညာရှင်တွေဟာ ကျောက်သစ်ကာလ ရောက်နေပေမယ့် အိုးမလုပ်တဲ့လူတွေ တစ်ဖက်က ရှိသလို၊ ကျောက်ဟောင်းကာလကလဲ အိုးလုပ်တတ်တဲ့လူတွေ ရှိတာကို သိရလို့ အိုးကဲ့တွေတိုင်း ကျောက်သစ်လူစခန်းလို့ မပိုင်းဖြတ်ကြတော့ပါဘူး။

စတုတ္ထပြောနိုင်တာက နံရံပန်းချီကို သုံးသပ်ပြီး ဒီပန်းချီမျိုးဟာ အစာရှာ မှုဆိုး တံငါဘဝနဲ့အသက်မွေးရတဲ့ကျောက်ခေတ်ဟောင်းနောက်ပိုင်းလူတွေရဲ့နတ်ကိုးပသဆိုင်ရာ ဓလေ့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမျိုး အလားတူရှာယင်ဥရောပပြင်သစ်တောင်ပိုင်းနဲ့စပိန်မြောက်ပိုင်းကတောင်တန်းဂူတွေမှာလူအရောက်အပေါက်နည်းတဲ့ဂူတွေထဲမှာမှ အများကြီးတွေ့ရမယ်။ အခု မကြာခင်က ထွက်ပေါ်လာတဲ့အကြိုသမိုင်းစာအုပ်စာတမ်းအမြောက်အမြားမှာဘဲ အဲဒီပန်းချီတွေအကြောင်း တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဟိုနေရာတွေမှာတော့ ဒီလိုနံရံပန်းချီဆွဲတဲ့ခေတ်ကို အရင်အနှစ် ၁ သောင်း ၄ ထောင်လောက်အထိ စောတယ်လို့သတ်မှတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာတော့ တစ်ဖက်က အရိုးကြောင့် သတ်မှတ်သိရှိရတဲ့အချိန်က အရင်အနှစ် ၁ သောင်း ၁ ထောင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပန်းချီတွေရဲ့အထောက်အထားကြောင့်လဲ ဒီပဒလင်းဂူတွေဟာ ကျောက်ခေတ်သစ်နဲ့မပတ်သက်ဘူးလို့ ရဲရဲပြောနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ ဒီလို နတ်ကိုးပသပွဲနဲ့ယှဉ်တွဲပြီး တစ်ဖက်က အမိနတ်သမီးရုပ်တွေကို ထုပြီး ကိုးကွယ်ကြတဲ့ယုံကြည်မှု ရှိနေပါပြီ။ အခု ဒီမှာ ကြိုကြိုက်လို့ အရင်နှစ်ပေါင်း ၁ သောင်း ၂ ထောင်အထက်က ကိုးကွယ်တဲ့ဇက်ကိုစလိုဗက်က ဗက်စတောနိုက်နတ်သမီးရုပ်ရဲ့မူပွားကို ပြထားပါတယ်။ သူနဲ့အလားတူ ဂျာမနီက ဝိလန်ဒေါ့နတ်သမီး၊ ပြင်သစ်က လေစပုဂျက်နတ်သမီး၊ အနောက်အာရှက ဟစ်လာအမိရုပ်တွေကိုလဲ ကြည့်ပါ။ ဗမာမြေပြင်မှ အရင်အနှစ် ၁ သောင်းကျော်က ကျောက်ခေတ်နှောင်းလူတွေ ကိုးကွယ်တဲ့အမိနတ်သမီးရုပ်မျိုးကို နောင်တခါခါ မတွေ့နိုင်လို့ မပြောနိုင်ဘူး။ လယ်ထဲမှာ ပသတဲ့ပုန်းမကြည်နတ်သမီးဟာ ဒီသဘောမျိုး ဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်မိတယ်။

ebook is created by www.ShanYoma.Org

ပဒလင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး နောက်ဆုံးအချုပ် ပြောနိုင်တာကတော့ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းရဲ့ နောက်ပိုင်းကာလက စခန်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်တယ်။

ပဒလင်းဂူတွေအကြောင်း ရှေ့လောကြီးပြီး ပြောလာမိတယ်။ ဒီဂူတွေ ဘယ်မှာလဲဆိုတာလဲ မပြောမိဘူး။ သိပြီးသားလူတွေလဲ ဒီပရိသတ်ထဲမှာ ရှိမှာပါ။ ဒါပေမယ့် အလွယ်ပြောရယင် ဒီဂူနှစ်ခုဟာ တောင်ကြီးခရိုင် ရွာငံမြို့နယ်၊ ညောင်ကြပ်က ရေပုတ်ကို သွားတဲ့ဝန်တင်နားလမ်းပေါ်မှာ ရှိတယ်။ ညောင်ကြပ်က ၄ မိုင်၊ ရေပုတ်က ၁ မိုင်ကွာတယ်။ လမ်းထက် သူက ပေ ၇၀ လောက် အထက်ကို တက်မှတော့မယ်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၁၀၀၀ မြင့်တယ်။ လတီတုဒ် ၂၁ မြောက်လောင်ဂျီတုဒ် ၉၆ အရှေ့လောက်မှာပါပဲ။ ပြီးတော့ ပဒလင်းဂူဆွေးနွေးချက်ဟာ ကျောက်သစ်ကာလက မဟုတ်ဘဲ ကျောက်ဟောင်းကာလက ဖြစ်တယ်လို့ ပြောချင်လို့ ထည့်ပြောနေမိတာပါ။ တစ်ကယ်ဆိုယင် သူတို့က ကျွန်တော့်အယူအဆအတိုင်း ကျောက်ဟောင်းကာလရဲ့ နောက်ပိုင်းက စခန်းမို့ သူထက် အရင်ကျတဲ့နေရာတွေကို ပြောဖို့လိုပါသေးတယ်။

ဒုတိယမိုးစေ့ကာလအကုန်ပိုင်းမှာ ပေါ်ထွန်းတဲ့အညာခလေ့ကို အချုပ်အားဖြင့် ပဲကွပ်ခလေ့လို့ခေါ်ပါတယ်။ အနောက်အာရှကတော့ ပုဆိန်ခလေ့ ဖြစ်တယ်။ အာသံ မဏိပူရက ပိုင်းပြီး အရှေ့အာရှနဲ့အရှေ့တောင်အာရှမှ ထွန်းကားတဲ့ခလေ့ကို ပဲကွပ်ခလေ့လို့ သတ်မှတ်ကြတယ်ဆိုတာ သိကြပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါကို အလွယ်ဆုံးရှင်းရယင် ပုဆိန်ဆိုတာ လက်ကိုင်နဲ့အသွား တစ်တန်းထဲနေတယ်။ ပဲကွပ်ကတော့ လက်ကိုင်နဲ့အသွား ကန့်လန့်နေတယ်။ လက်ထဲမှာ ဆုပ်ကိုင်ထားယင် အသွားဟာ လက်မောင်းရိုးနဲ့ကန့်လန့်နေမယ်လို့လဲ ယူနိုင်ပါတယ်။ ဗမာမြေက အညာသားနဲ့တရုတ်ပီကင်းနားက ကျိုကိုတိယန်ခလေ့၊ ဂျပန်က ဂေါင်ဂျန်ယမခလေ့တွေဟာ ဆင်တူဖြစ်ပါတယ်။ လက်နက်ချင်း ယှဉ်ကြည့်ယင် အနောက်အာရှက လက်နက်တွေလောက် မကောင်းဘူး။ ဒါဟာ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ လက်နက်လုပ်ရတဲ့ကျောက်အမျိုးအစားပေါ် မူတည်ပါတယ်။ ကျောက်လက်နက်လုပ်ဖို့ အကောင်းဆုံးဟာ မီးကပ်ကျောက်ပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ဒေသမှာ ရှားပါတယ်။ ထုံးကျောက် သဲကျောက် မီးတောင်ကျောက် သစ်သားကျောက်တွေပဲ ရှိတော့ ဟိုကလို မကောင်းနိုင်ဘူး။ နောက်တစ်ခု ထူးတာက ကျောက်ညှံတဲ့အခါ ကျောက်သွားကို ရှည်ရှည်ကြီးဖြစ်အောင် ကျောက်ဓားရှည်လုပ်လို့မရဘူး။ ဒီဘက်ဒီနေရာတွေမှာ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းက ကျောက်ဓားရှည်ဆိုတာ လုံးဝ မတွေ့သေးဘူးပေါ့။ ဒီက မီးတောင်ကျောက်လောက်ကို အကောင်းစားထားပြီး လက်နက်လုပ်ရတော့ စင်းဓားနဲ့ခြစ်ဓားလောက်ဘဲ လုပ်လို့ကောင်းကောင်းဖြစ်တယ်ဆိုပါတော့။ သစ်သားကျောက်ကို လက်နက်လုပ်ရပြန်တဲ့အခါ မူလသစ်ဘဝတုန်းက သစ်ကြောအစင်းရှိနေတော့ လိုချင်သလို ရိုက်ခွဲလို့ မရဘူး။ အကြောလိုက်ခွဲပြီး လက်နက်လုပ်တဲ့အခါ ပဲကွပ်ဘဲ အကောင်းဆုံးဖြစ်တယ်။ တစ်ဖက်သားပဲ ဖော်တာများတယ်။ ပြီးတော့ ဗမာမြေမှာ ဟိုအခါကပဲ သစ်နဲ့ဝါးကို ခုတ်ထွင်သုံးစွဲကြတယ်လို့ မှန်းဆမိတယ်။ ရှေးလူတွေရဲ့ လက်နက်ဟာ သစ်ခုတ်ဖို့လောက်ပဲ အသုံးကျတယ်လို့ မှန်းဆနိုင်ပါတယ်။ အခုဆွေးနွေးခဲ့တဲ့အညာခလေ့ဟာ စောစောကပြောသလို ပဒလင်းက နောက်မီးအဖျားပိုင်းဖြစ်ပြီး အရင်အနှစ် ၇၀၀၀ လောက်မှာ ကုန်ဆုံးတယ်လို့ ယူဆစရာ ရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဗမာမြေပြင်မှာ ကျောက်လယ်ရယ်လို့ တသီးတခြားသက်သေခံ သိပ်ပြီး ရှာမတွေ့သေးပါဘူး။ ခုနက ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ပဒလင်းဂူတွေမှာပဲ တစ်ပိုင်းတစ်စ သွေးထားတဲ့လက်နက်တွေ တွေ့တော့ အဲဒီနေရာမှာ ကျောက်ဟောင်းက အသစ်ကို ကူးတဲ့ကြားကာလ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျောက်လယ်ဆိုတာ အင်မတန်သေးငယ်တဲ့ကျောက်လက်နက်ကလေးတွေ သုံးတတ်တဲ့သဘော ရှိတယ်။ ကျောက်သစ်စခန်းတွေမှာပဲ

ဒီလိုသေးငယ်တဲ့လက်နက်ကလေးတွေကို တွေ့နေရပြန်တော့ ကျောက်လယ်ကာလရယ်လို့ သီးခြားမရှိပဲကျောက် သစ်နဲ့ရောသွားမယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ ဗမာမြေမှာ ကျောက် သစ်ဟာ အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ ထက်စောပြီး မပေါ်ထွန်းနိုင်ဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ထိုင်းဖက်ကရတဲ့အ ထောက်အထားတွေကို ကြည့်ယင် အရှေ့တောင်အာရှမှာ ကျောက်သစ်ဟာ အရင်အနှစ် ၈၀၀၀ ကျော်က စတယ် လို့ယူဆစရာလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ပြီးတော့ ကျောက်သစ်ဟာ ဗမာမြေမှာ ဘယ်တော့လောက်မှာ ကုန်ဆုံးမလဲဆို ယင် အရင်အနှစ် ၂၀၀၀ ဆိုတဲ့ခရစ်နှစ်ပေါ်ဦးက ကာလပဲဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ထပ် သက်သေအထောက်အထား တွေ တွေ့လို့ ဒီလိုသတ်မှတ်ထားတဲ့နှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားကို ပြင်သင့်ယင်လဲ ပြင်ရမယ်ပေါ့။ ဒါပေမယ့် အခုအ ထိ တွေ့ရသမျှ အထောက်အထားကတော့ အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ က ၂၀၀၀ ကိုပဲ ရည်ညွှန်းပါတယ်။ ဒီလိုဆိုယင် ကျောက်ခေတ်သစ်ကာလမှာ ဗမာမြေပြင်ဟာလဲ အခုမြေပြင်အတိုင်းလိုပဲ နေမယ်။ ကမ်းရိုးတန်းဟာလဲ အခု ကမ်းရိုးတန်းထက် တစ်ချို့နေရာမှာ ၂ မိုင် ၃ မိုင် တိုနေချင်နေမယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအခါတုန်းက ပင်လယ်ဝဟာ ပြည်နဲ့ဖြူး ဖြစ်မယ်လို့ မှန်းဆယင် မမှန်နိုင်တော့ပါဘူး။ ရာသီဥတုကလဲ အခုအတိုင်း၊ ရောဝတီမြစ်ကြောင်းကလဲ အခုအတိုင်းလောက်ပဲ ဖြစ်မယ်။ ရာသီဥတုနဲ့မြေမျက်နှာပြင် နီးစပ်နေပြီဆိုယင် ပေါက်ရောက်တဲ့သဘာဝအပင် တွေလဲ တူမယ်။ ဒီတော့ အလေ့ကျပေါက်တဲ့အသီးအနှံကို စားတဲ့သားကောင်ဟာလဲ အခုအကောင်တွေနဲ့အများ ဆုံး တူညီမယ်။ အများဆုံးဆိုတဲ့စကားကို ဘာပြုလို့ ထည့်ပြောသလဲဆိုတော့ တိရစ္ဆာန်ကို လူက ယဉ်ပါးအောင် မွေးတဲ့အခါ သိပ်သန်စွမ်းပြီး ရိုင်းနေယင် သတ်ပစ်မှာပဲ။ ဒီတော့ လူ့လက်ထဲ ရောက်ပြီး တာရှည်မွေးလာတဲ့အ ကောင်ဟာ ရွေးချယ်ပြီး အဆက်ဆက်မွေးလာတာကြောင့် နည်းနည်းနဲ့မယ်၊ ညံ့မယ်။ ကောက်ပင်ကျတော့ တစ် မျိုးစဉ်းစားရပြန်တယ်။ ကောက်ပင်မှာ အယဉ်ဖြစ်လာတော့ ပိုကောင်းတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးနဲ့မွေးမြူရေး ဘယ် ဟာက အရင်လဲဆိုတဲ့ပြဿနာ ရှိပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးက လွယ်လို့အရင်တတ်တယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ကယ်တော့ အစေ့ကို ရမ်းပက်ထားတာနဲ့ရေမြေမှန်ယင် ထပေါက်လို့သာ လွယ်တယ်ပြောရတာ၊ အခုထိ ကောင်းကောင်း မ တတ်ကြသေးပါဘူး။ စိုက်ပျိုးရေးပညာက ရာသီဥတုသဘော၊ မြေရဲ့ဩဇာဓာတ်သဘောတွေ သိပြီးစိုက်တဲ့လူမှာ ပညာတတ်ဖို့ ပိုလိုမယ်။ စိုက်ပျိုးပညာကို အသင့်အတင့် တတ်တယ်ဆိုဦးတော့ စိုက်ပျိုးရေးပေါ် စကလူတွေ သူ တစ်ခုထဲ အားမကိုးဝံ့ကြဘူး။ အခုလို ရာသီဥတု ကြိုတင်ခန့်မှန်းတတ်တယ်၊ မြေဩဇာအထည့်တတ်တယ်၊ ပိုးမွှား အဖျက်အဆီးကို သုတ်သင်နိုင်တယ်ဆိုတာတောင် လူတွေ မနိုင်တဲ့သဘာဝရဲ့အန္တရာယ် လေဘေးရေဘေးတွေ ကြောင့် စိုက်ခင်းတွေ ပျက်နေသေးတော့ စိုက်ခင်းလဲ တစ်ကွက်လုပ်မယ်၊ တိရစ္ဆာန်လဲ တစ်ဖက် မွေးမယ်ဆိုတာ လုပ်ရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် နေရာတော်တော်များများမှာပဲ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးဟာ ပြိုင်တူလို တွဲဖက်တွေရှိနေရ ပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးပြောတော့ နားထောင်နေတဲ့ပရိသတ်က ဗမာမြေမှာ အဲဒီအခါ ဆန်စိုက်ပြီလားလို့ ချက် ချင်းမေးချင်မယ်လို့ ကျွန်တော်စိတ်ထဲက ထင်မိတယ်။ ဒီတော့ ဆန်အကြောင်း နည်းနည်းပြောပါရစေ။ ဆန်ကို အရှေ့တောင်အာရှမှာပဲ အလေ့ကျပေါက်တဲ့“ဩရဇစတီဗ” က အယဉ်လုပ်ပြီး စိုက်ခဲ့တာဟာ အရင်အနှစ် ၅၅၀၀ လောက်ကပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီကမှ တရုတ်ကုလားနိုင်ငံတွေကို ပျံ့နှံ့တယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံကယန် ရှောင်စုန်ဆိုတဲ့ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းကို တူးဖော်တော့ ဒီစခန်းဟာ အရင်အနှစ် ၄၀၀၀ က စခန်းဖြစ်တယ်။ လူသေ ကို မြှုပ်တဲ့အခါ အိုးနဲ့စားနပ်ရိက္ခာထည့်တယ်။ ဆန်မပါဘူး။ ပါနီစုမ်မိလီယစေ့ထပ်ဆိုတဲ့ လူး(Millet)ပဲပါ တယ်။ တရုတ်တွေဟာ အဲဒီအခါက လူးပဲစားမယ်ပေါ့။ ဗမာမြေပြင်မှာတော့ အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ က စိုက်ပျိုးရေး စပေမယ့် အနှစ် ၅၅၀၀ လောက်မှာ ဆန်စိုက်ပျိုးရေး ရှိမယ်။ ပြီးတော့ လယ်ကန်သင်းနဲ့ရေသွင်းပြီး ပျိုးပင်ကို နုတ်ယူပြီး ပြန်စိုက်တဲ့နည်းကိုတော့ အရင်အနှစ် ၂၀၀၀ ရဲ့နောက်ပိုင်းမှ တတ်ကြတယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ဆန် စိုက်ပျိုးရေး ပြောပြီးတဲ့အခါ လူတွေဟာ အာဟာရဖြစ်ဖို့ ဆန်တစ်မျိုးထဲနဲ့ မဖြစ်တာကို အားလုံးသိပြီးမို့ ဘာ တွေ ထပ်စိုက်ဦးမလဲဆိုတာ ပြောရဦးမယ်။ အာဟာရဓာတ်ထဲမှာ ဆန်က ကာဗွန်ဟိုက်ဒရိတ်ပဲ ရမယ်။ ပရိုတင်းရ

ဖို့ ပဲစားရမယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပဲအမျိုးမျိုးကို စိုက်ပါတယ်။ ရှေးကလူတွေဟာ အခုလို ကာဗွန်ဟိုက်ဒရိတ်တွေ ပရိုတင်းတွေ ဗိုက်တာမင်တွေ မသိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့စားတဲ့အစာအာဟာရဓာတ် မျှနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကတော့ လက်တွေ့စမ်းသပ်ပြီးရတဲ့အသိပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါစားယင် ခွန်အားဖြစ်တယ်ဆိုတာ စားကြည့်ပြီးတဲ့အခါ သိတဲ့သဘောပေါ့။ ဗမာမြေပြင်က လူတွေဟာ ဆန်မစားရခင်ကပဲ ပဲနဲ့ရင်းနှီးတယ်ဆိုတာကိုတော့ မှတ်ထားကြစေချင်တယ်။ ဆန်ကို အရင်အနှစ် ၅၅၀၀ ကစပြီး စိုက်စားမယ်ဆိုယင် ပဲအမျိုးမျိုးကို အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ ကပဲ စိုက်ပြီးစားနေပါပြီ။ ဒီမှာ ခြွင်းချက်တစ်ခုတော့ ထည့်ပြောချင်ပါတယ်။ မြေပဲနဲ့ပြောင်းဖူးကတော့ အမေရိကန်က အရင်အနှစ် ၄၀၀ ကမှ ယူလာခဲ့တဲ့မျိုးဖြစ်လို့ ဟိုတုန်းက မရှိပါဘူး။ ဒီလိုပဲ ငရုတ်သီးတောင့်နီနီ၊ အာလူး၊ နာနတ်သီးတွေဟာ မကြာခင်ကမှ စားဖူးကြတာပါ။ ပဲအမျိုးမျိုးအကြောင်း ပြောပြီးတော့ ဆီထွက်တဲ့အသီးတွေ စိုက်ကြဦးမယ်ဆိုတာလဲ ပြောဖို့လိုပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဗမာမြေပြင်အတွက်တော့ ဆီရဖို့ နှမ်းကို စိုက်မယ်။ တစ်ဖက်က ကျောက်ဟောင်းနောက်ဆုံးကာလလောက်ကပဲ အိုးပေါ်နေပြီဖြစ်လို့ အိုးတွေ ခွက်တွေမှာ နှမ်းဆီစစ်စစ်နဲ့ကြော်လှော်စားကြမယ်လို့ မှန်းဆနိုင်ပါတယ်။ (ဦးလှက ပိန်သွားအောင် ဆန်တွေ ဂျုံတွေ မစားပါနဲ့၊ ဆီကြော်ကို ရှောင်နိုင်သလောက် ကောင်းတယ်၊ အသားပဲ ပြုတ်စားဆိုတော့ သူ သတ်မှတ်ပေးတဲ့စားစရာကို ကျွန်တော်က ကျောက်ခေတ်ဟောင်း စားစရာလို့ခေါ်ပါတယ်။ မနေနိုင်လို့ နည်းနည်း နည်းနည်း ခိုးပြီး ကျောက်ခေတ်သစ်စားစရာကို စားမိတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်ဟာ ပြန်ပြန်ပြီး ဝလာပါတယ်။) ချည်ထည်အဝတ် ဝတ်ဖို့ ဝါမရှိသေးပါဘူး။ လဲပင်ပဲ စိုက်မယ်။ အစောဆုံး လဲနဲ့ရက်တဲ့ချည်ထည်ကို အရင်နှစ်ပေါင်း ၆၅၀၀ ကစပြီး အီဂျစ်က ဖယုမ်ရွာနေရာမှာ တူးဖော်တွေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီ လဲပင်စိုက်တဲ့အလေ့ဟာ ဗမာမြေကိုလဲ ရောက်လာမှာပါပဲ။ အရင်နှစ် ၁၀၀၀ ထိ ဗမာမြေဘက်အကြောင်းရေးတဲ့တရုတ်မှတ်တမ်းတွေမှာ ဒီနေရာက လူတွေဟာ အကောင်ကလေးတွေ သတ်ရမှာစိုးလို့ ပိုးထည်ကို မဝတ်ဘူး၊ သိုးမွေးထည်လဲ မဝတ်ဘူး၊ လဲကရတဲ့ချည်အဝတ်ကိုပဲ ဝတ်တယ်လို့ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ပါတယ်။ ဘူး ဖရုံ သွားကိုလဲ စိုက်ခင်းတွေပေါ် တဲ့အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ ကပဲ ပေါ်လာခဲ့မယ်လို့ မှန်းဆပါတယ်။ သံလွင်၊ စပျစ်၊ သစ်တော့၊ လိမ္မော်၊ စွန်ပလုံ ဆိုတာတွေကတော့ အခုမှ စားဖူးကြတာပါဘဲ။

စိုက်ပျိုးရေးကို ဒါလောက်ပြောယင် အသင့်အတင့် မြင်သာပြီလို့ထင်ပါတယ်။ မွေးမြူရေးကို ဆက်ပါရစေ။ အရင်က စားချင်ယင် လိုက်ဖမ်းပြီးမှ စားရတဲ့အကောင်ကို အခု ခြံလှောင်ပြီး မွေးတတ်လာတယ်။ လူနဲ့အတူ အစောဆုံးလာနေတဲ့တိရစ္ဆာန်ကတော့ ခွေးပါပဲ။ လူသတ်ပြီးစားတဲ့အသားအကြွင်းအကျန်ကို လွှင့်ပစ်တဲ့အခါ ကောက်စားဖို့ဇွတ်လာနေတဲ့အကောင်ပါပဲ။ ပိုးမွှားထဲက ခြင်၊ ယင်၊ ဂျပိုးလိုပေါ့။ ဒါပေမယ့် သူက ပြန်ပြီးကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ အညစ်အကြေးရှင်းတယ်။ တစ်စိမ်းတစ်စာ အနားလာယင် ဟောင်ပြီးသတိပေးတယ်။ အမဲလိုက်တော့ လမ်းပြဖြစ်တယ်။ ပျောက်နေတဲ့သားကောင်ကို ရှာပေးနိုင်တယ်။ ဒီတော့ လူက သူ့ကို နှင်မပစ်နိုင်တော့ဘူး။ တစ်မျိုးပြောယင် ခွေးက လူကို မွေးတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူလာနေတာကတော့ အရင်အနှစ် ၁ သောင်း ၄ ရာ ၂ ဆယ်လောက်ကပါပဲ။ လူက လိုလိုလားလား စပြီးမွေးတဲ့သားကောင်ထဲမှာ အစောဆုံးကတော့ သိုးနဲ့ဆိတ်ပါပဲ။ သူတို့ကလဲ လူစိုက်တဲ့ယာထဲ လယ်ထဲမှာ လာပြီးခိုးစားယင်း လူနဲ့ဆုံဆည်းရတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ သူတို့စွန့်ပစ်တဲ့ချေးကလဲ မြေဩဇာဖြစ်တယ်။ တစ်ချို့အကောင်က အုပ်လိုက်ဖမ်းပြီး မွေးလို့မရနိုင်ဘူး။ ဥပမာ - ကျားတစ်ကောင်ထဲကို မွေးယင် ရမယ်၊ ကျားအုပ်ကို မွေးလို့ မရနိုင်ဘူး။ ဒီတော့ အကောင်ရဲ့ အရင်းခံသဘောထား နူးညံ့တာပေါ်မှာလဲ တည်ပါတယ်။ သိုး ဆိတ်ကို မွေးလို့ ရပြီးတဲ့နောက် ဝက်နဲ့ကျွဲကို မွေးပါတယ်။ အခုကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာ မွေးတဲ့ဝက်ဟာ အရှေ့တောင်အာရှက ပျံ့နှံ့တဲ့မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကျွဲနွားကတော့ လူက မွေးတဲ့အခါ ပိုသေးပြီး နံ့လာတယ်။ မြင်းကို မွေးတာ အင်မတန် နောက်ကျတယ်။

အရင်အနှစ် ၃၅၀၀ လောက်ကမှ မွေးလို့ရတယ်။ နွားနို့ ဆိတ်နို့ကဖြစ်တဲ့ ထောပတ် မလိုင် ဒိန် ဆိုတာတွေက အ
နောက်အာရှမှာ အရင်အနှစ် ၅၀၀၀ လောက်ကမှ စပြီးသုံးစွဲတယ်။ ဒီဘက်တွေကို အရင်အနှစ် ၃၀၀၀ လောက်
ကမှ သုံးစွဲနည်းရောက်တယ်။ ကျောက်ခေတ်သစ်ကာလ ရောက်တဲ့အခါ ဝေးလံတဲ့နေရာတွေနဲ့ ပစ္စည်းဖလှယ်
တာတို့ ဓလေ့ထုံးစံ ဖလှယ်တာတို့ ရှိပါပြီ။

ဒါ့ကြောင့် လှေသင်္ဘောဟာလဲ ပင်လယ်ကူးဖို့ ခိုင်ခံ့ပြီလို့ သိရပါတယ်။ ပင်လယ်ရပ်ခြား ဆက်သွယ်ရေး
ပေါ်ပါပြီ။ ဒါပေမယ့် အနောက်တောင် မုတ်သုံရာသီလေ ညံ့သွားတဲ့နိုဝင်ဘာက ပြေကုန်အထိပဲ ကမ်းကမြှောင်
ပြီး သွားလာကြရမယ့်သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ လှည်းကို အရင် အနှစ် ၅၀၀၀ လောက်ကပဲ သုံးမယ်။ အိုးထိန်းစက်နဲ့
ပူလီက ဒါထက် နည်းနည်းစောမယ်လို့မှန်းဆကြပါတယ်။ လှည်းက လမ်းကောင်းဖို့လိုပါတယ်။ လှည်း မသွားနိုင်
တဲ့အခါ ပခုံးထမ်းနဲ့ဝန်တင်နွားနဲ့လားပဲ သုံးရလိမ့်မယ်။ တစ်ကယ်ကတော့ လားဟာ ဝန်တင်ဖို့မေးတဲ့အကောင်
တွေထဲမှာအစောဆုံးပါပဲ။ အရင်အနှစ် ၆၀၀၀ လောက်ကပဲ အရှေ့အာရှမှာ သုံးနေပြီလို့ဆိုရပါမယ်။ ကျောက်
ခေတ်သစ်ရဲ့အရာရောက်တဲ့ နောက်ထပ် တီထွင်မှုတစ်ရပ်ဟာ ရက်ကန်းပဲ ဖြစ်တယ်။ ရက်ကန်းအစကတော့
ကျောက် ခေတ်ဟောင်းမှဆိုးတွေရဲ့သားငါးဖမ်းတဲ့ပိုက်ကွန်နဲ့ပစ္စည်းသယ်တဲ့ခြင်းတောင်းက စပါတယ်။ အိုးလဲပဲ
ခြင်းတောင်းကို ရွံ့မံပြီး မီးရှို့တာက စတယ်လို့ ယူကြပါတယ်။ အခုပြောခဲ့တာတွေက ကျောက်ခေတ်သစ်ရဲ့
ထူးခြားတဲ့အင်္ဂါရပ်တွေကို ပြောရင်း ဗမာမြေပြင်မှာ ဒါမျိုးတွေ ဘယ်တော့လောက်က စပေါ်မလဲဆိုတဲ့ခန့်မှန်း
ချက်တွေကို တင်ပြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကြိုသမိုင်းလေ့လာရေးဟာ အခုမှ ဗမာနိုင်ငံအတွက် စလုံးရေစပဲ ရှိသေး
လို့ နောက်ဒါထက်ပိုပြီး အခု အယူအဆမှားတာတွေ ရှိသမျှကို တဖြည်းဖြည်း ပြင်သွားနိုင်လိမ့်မယ်လို့ယူဆပါ
တယ်။ ဒီတော့ ပြည်သူလူထု ဝိုင်းဝန်းကူညီပြီး ကျောက်ခေတ်ပစ္စည်းကြွင်းတွေကို ရှာဖွေပေးဖို့ ကျောက်ခေတ်
စခန်းတွေလို့ ထင်တဲ့နေရာ တွေ့ယင် သတင်းပေးဖို့ လိုပါတယ်။ အခုအထိ တွေ့ပြီးတဲ့ဗမာမြေပြင်က ကျောက်
ခေတ်သစ်စခန်းတွေကို ပြောပြလိုပါတယ်။

တောင်ဘက်က စပြီးပြောပါရစေ။ တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းမှာ တနင်္သာရီနဲ့မိုင် ၃၀ ကျော်ကွာတဲ့သဘော
လိပ်ကြိမ်ချောင်းဆိုတဲ့နေရာတွေမှာ ခဲတူးတဲ့လုပ်ငန်း ရှိပါတယ်။ ကျောက်လက်နက်ရှာတာ မဟုတ်ပဲ ခဲတူးယင်း
ကျောက်လက်နက် အများအပြားတွေ့လို့ သတင်းရတာနဲ့ ကျွန်တော် ၁၉၆၄-ခုနှစ်က သွားကြည့်ပါတယ်။ အခု
ဒီမှာ နမူနာတစ်ချို့ ပြထားပါတယ်။ အခု သံတူရွင်းနဲ့တူတဲ့ ကျောက်တူရွင်းကြီးတွေ ရတယ်။ အရိုးအတွက် အ
မင်းတပ်ထားတယ်။ ကျောက်ဆရာတွေက ဒီလက်နက်တွေက ဒေသထွက်ကျောက်ကို လုပ်တာ၊ ဘယ်ကမှ သယ်
လာတာ မဟုတ်ဘူးလို့ပြောတယ်။ အဲဒီအရပ်က တွေ့တာတွေထဲမှာ အရင်ဗမာမြေပြင်မှာ တစ်ခါမှ မတွေ့ဖူးသေး
တဲ့တစ်ဖက်ထိပ်မှာ လေးကွက်ကြားအစိတ်တွေပါတဲ့ကျည်ပွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမျိုးကို မလေးဘက်မှာတော့ တွေ့
ဖူးပြီးဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ မလေးမှာလို သစ်ခေါက်ကို လျှော်ဖြစ်အောင် ရေစိမ်ပြီးထုဖို့ ဖြစ်တယ်လို့သိရပါ
တယ်။ နောက်တစ်မျိုး အသုံးပြုနိုင်တာကတော့ ကောက်ပဲသီးနှံကို အခွံခွာဖို့ လက်ကြိတ်အငယ်ကလေးလဲ ဖြစ်
နိုင်ပါတယ်။ ကြိတ်ဆုံတို့ ငရုတ်ဆုံတို့ ကျောက်ပြင်တို့ဟာ ကျောက်ခေတ်ကစပြီး ကျွန်တော်တို့ မပစ်နိုင်တဲ့လူသုံး
ပစ္စည်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်မျိုးကတော့ စိုက်ပျိုးတဲ့အခါ မြေကိုထွန်ဖို့ ကျောက်ထွန်ကလေးပဲ ဖြစ်ပါ
တယ်။ ဒါမျိုးလေးလဲ တစ်ခုထဲပဲ အခုအထိတွေ့ရသေးပါတယ်။ တခြားနေရာတွေမှာ သုံးကြမယ်ဖြစ်ပေမယ့် အ
ခုထိတော့ဒီတစ်ခုပဲ နမူနာရထားသေးတယ်။ အားလုံးပြောင်ချောနေအောင် သွေးထားတဲ့ပုဆိန်သွားလိုကျောက်
လက်နက်ကိုတော့ လူအများက မိုးကြိုးသွားဆိုပြီး အထင်ကြီးကြပါတယ်။ ရထားတဲ့လူက လေ့လာရေးသမားကို
တယ်မပြချင်ဘူး။ ဘိတ်မှာ အဲဒီကျောက်လက်နက်မျိုးကို ဆစ်ပြီး စိပ်ပုတီးလုပ်သုံးနေတဲ့လူရဲ့ အိမ်မှာ ကျွန်တော်

တည်းခွဲရပါတယ်။ သူ့မှာရှိတာမပြတ်ပြင် ကျွန်တော်မိုင် ၃၀ ကျော် ကျွတ်ပေါ့တဲ့တောထဲမှာ ကုန်းကြောင်းလျှောက် ပြီး စုလာတဲ့ကျောက်လက်နက်တွေတောင် ပုတီးလုပ်ဖို့ လိုချင်သေးတယ်တဲ့။ အဲဒီကြိမ်ချောင်းက ကျောက်လက် နက်တစ်ချို့ဟာ မော်လမြိုင်ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက်မှာ ရှိပါတယ်။ အရင်အနှစ် ၄၀၀၀ က ပစ္စည်းဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ကျွန်တော် ခန့်မှန်းမိပါတယ်။

အဲဒါထက် မြောက်ဖက်ကို တက်လာတော့ ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်တွေကို ရန်ကုန်ဝန်းကျင် မော်ပီ၊ မင်္ဂလာဒုံ၊ တံတားကလေးမှာ တွေ့ဖူးတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ သရက်၊ အောင်လံ၊ မင်းဘူး၊ ရေနံချောင်း၊ ချောက် ဆို တာတွေမှာလဲ တွေ့ဖူးတယ်လို့သိရပါတယ်။ အဲဒါတွေအားလုံးဟာ တခြားကိစ္စဖြစ်တဲ့သတ္တုရှာယင်း၊ အဆောက် အဦး ပန္နက်တိုင်းတူးယင်း ဆိုသလို တွေ့ကြရတာတွေမို့ တွဲဖက်ပစ္စည်းနဲ့ပေါင်းပြီး ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်ကို အပေါ်နိုင်ဆုံး ပေါ်အောင် မဖော်နိုင်ပဲ ရှိနေပါတယ်။

ပခုက္ကူတစ်ဖက်ကမ်းက ညောင်ဦးနယ်ထဲမှာ လက်ပဲခြေပေါ် ဆည်အတွက် ဆည်မြောင်းဌာနက မြေတူး တဲ့အခါမှာလဲ ၁၉၆၆-ခုနှစ်ဦးလောက်က ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်တွေ အများအစားရပြန်ပါတယ်။ အခု ဒီ မှာ တစ်ချို့ပြထားပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ကျောက်ဂွင်းအကြီးအသေး စုံစုံပါတယ်။ ကြယ်တံဆိပ်လို ချွန်းကိုးချွန်း ရှိမယ့်ကျောက်ဂွင်းလဲ ပါတယ်။ အဲဒီချွန်းကိုးချွန်းပစ္စည်းကိုတော့ ဘာသုံးမယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ မပြောတတ်ဘူး။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနဲ့ဆိုင်လေမလား၊ ဒါမှမဟုတ်လဲ တစ်ချို့က ဒုတ်တံတပ်ပြီး လူရိုက်ဖို့လက်နက် လုပ်မယ်ထင် တယ်လို့ပြောတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ဖြစ်နိုင်မယ် မထင်ဘူး။ ဒီလို ဆူးခေါင်းလက်နက်ဟာ သတ္တုခေတ်ရဲ့လက် နက်သာ ဖြစ်တယ်။ ကျောက်ကို ဆူးခေါင်းလုပ်ပြီး ရိုက်ယင် ရိုက်တိုင်း ကျောက်သာ ပဲ့ကြွေကုန်မှာမို့ လုပ်ရကျိုး မနပ်ဘူး။ ဒီလို လက်တွေ့ အဖိုးမတန်တာကို လုပ်သုံးကြဖို့ အင်မတန်ခဲယဉ်းပါတယ်။ နောက်ကျောက်ဂွင်းတွေက တော့

၁။ ကျောက်အတုံးလိုက်ကို အလယ်က အဝကျယ် အလယ်သိမ်ကတော့ နှစ်ခုဆိုင်ဖောက်တဲ့အပေါက်မျိုးနဲ့လက် နက်ကတော့ ကြိုးတပ်ပြီး ရိုက်ခတ်ဖို့ဖြစ်တယ်။

၂။ နောက်တစ်မျိုးကျောက်ဂွင်းကတော့ ချည်ဝင်ဒိုးခေါ် တွဲကြိုးကျစ်တဲ့အခါ သုံးဖို့ အလေးဂွင်းဖြစ်တယ်။
၃။ နောက်တစ်မျိုး ကျောက်ဂွင်းသေးသေးနဲ့အရောင်လှလှကတော့ လက်ကောက်ပါပဲ။ ချည်ဝင်ဒိုးကို တခြားနေ ရာတွေမှာ ရှုံ့နဲ့လုပ်တာ တွေ့ရဖူးပါတယ်။ သူက သိပ်လေးဖို့မလိုဘူး။ တစ်ချို့က ဒိုးမပါပဲ ဒုတ်တံနဲ့ပဲ ချည်ဝင် တယ်။ အခု တွေ့ထားတာတွေက နည်းနည်းလေးမယ်။ အလယ်ပေါက်လဲ ကျယ်လွန်းတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ချည်ဝင် ဒိုးခေါ် ထားပေမယ့် ဟုတ်ချင်မှလဲ ဟုတ်မယ်။ အဲဒါလေးတွေရဲ့ နမူနာတစ်ချို့ကို ဒီမှာပြထားပါတယ်။ ချင်းတိုင်း အနောက်ဖက်ကမ်းမှာ ဆားထုံးဆရာဦးတင်မောင်ဝေရဲ့သတင်းပေးအရ ကျွန်တော်တို့ ၁၉၆၆-ကုန်ခါနီးက ဆားလင်းကြီးမြို့နဲ့ ၂ မိုင်ကွာလောက်မှာရှိတဲ့ ထောက်မကုန်းကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းကို ရောက်ပါတယ်။ မြေ ပေါ်မှာပဲ ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက် အများကြီးကောက်ယူလို့ရပါတယ်။ မန္တလေးတက္ကသိုလ် ဘူမိဗေဒဆရာ ဦးဘမော် လိုက်ပြလို့ မုံရွာနားက ကျောက်ကာမှာလဲ ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီစခန်းနှစ်ခုကို ရှေးဟောင်းသုတေသနက တူးဖော်ပေးမယ်ဆိုယင် ကျောက်ခေတ်သစ်အကြောင်း အခုထက် ပိုသိလာလိမ့်ဦးမယ် လို့ ကျွန်တော်တို့ မျှော်လင့်နေပါတယ်။

အမရပူရ တောင်သမန်အင်းစောင်းက ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းကို တွေ့ရတာကတော့ တောင်လေးလုံး ဆရာတော်ဦးပညာဇောတရဲ့ ကျေးဇူးပါပဲ။ ဒီလိုတွေ့လိုက်တော့ မန္တလေးဝန်းကျင်မှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဟာ

အရင် အနှစ် ၆၀၀၀ လောက်ကပဲ စတယ်လို့ သိရပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးအစ တောင်သမန်ကဆိုတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ ဦးပညာရေးတဲ့ဆောင်းပါးတစ်ခုကို မကြာမီ ထွက်မယ့်မန္တလေးတက္ကသိုလ်နှစ်လယ်စာစောင်မှာ ဖတ်ကြရပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေ ဦးမောင်မောင်တင် သတင်းပေးလို့ ပုသိမ်ကြီးဘက်မှာလဲ ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းတစ်ခု ရှိတယ်လို့ ခန့်မှန်းရပါတယ်။ အခုထက် မြောက်ဖက်တက်ယင်တော့ မြစ်ကြီးနားဝန်းကျင်ကလဲ ကျောက်ခေတ် သစ်လက်နက်တွေ ရပါသေးတယ်။ အခုဒီမှာ တရုပ်နယ်စပ် သမားဒေသကရတဲ့လက်နက်တစ်ခုကို ပြထားပါ တယ်။

အရှေ့မြောက်ဖက် ဗမာတရုပ်နယ်စပ် မူဆယ်မြို့နယ် နမ့်ပေါ်အနီး တာလုံရွာမှာ အမင်းတပ်ကျောက် ဆောက်ပြားနှစ်ခုကို ရထားပါတယ်လို့ ပုံဆွဲပြီး အဲဒီဖက်မှာ စစ်ဆင်နေတဲ့ဗိုလ်ကြီးအောင်မြင့်က ၃၁ ဩဂုတ် ၁၉၇၀ ရက်စွဲနဲ့ ကျွန်တော့်ဆီ စာတစ်စောင် ပို့ပါတယ်။ ဗိုလ်ကြီးအောင်မြင့်က စောစောက ဆားလင်းကြီးက န လကဥက္ကဋ္ဌပါ။ သူ့အိမ်မှာတည်းပြီး ကျွန်တော် ထောက်မကုန်း ကျောက်ခေတ်သစ်စခန်းကို လေ့လာခဲ့တုန်းက နေရာအရောက် သူ့ကိုယ်တိုင် လိုက်ပို့ပေးပါတယ်။ အဲဒီကတည်းက သူ့မှာ ကျောက်လက်နက်ရှာတဲ့ဝါသနာ ပါ သွားလေတော့ ကျွန်တော့်ကို အခုလို ကျေးဇူးပြုနိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အခု ဒီစာတမ်းကို ရေးဖို့စီစဉ်နေတုန်းမှာပဲ ဈေးချိုနားက ကံသာထီဆိုင်ရှင် မိတ်ဆွေဦးလှမင်းက ဆက် သွယ်ပြီး မိုးကုတ်ရှမ်းစုရပ်က ဦးစိုးမြင့် လာပြီး ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက် ၄ ခုပြလာပါတယ်။ အခုဒီမှာ ပြထား ပါပြီ။ ဒီ ၄ ခုထဲက ကျောက်မြားဟာ နမူနာ အရင်က မရဖူးသေးတဲ့လက်နက်ဖြစ်လို့ အထူးပဲ ဝမ်းသာမိပါတယ်။ ဥရောပမှာ ကျောက်ခေတ်လယ်က မြားခေါင်းနမူနာ တူးဖော်တွေ့ရှိပါတယ်။ အခုလို ပါးဟက်နဲ့ထိပ်ချွန် မဟုတ် ဘူး။ သပ်ပုံလို နှစ်ဖက်အသွား ချသွေးထားတဲ့ကျောက်ပြားလေးပဲ ဖြစ်တယ်။ အခုမြားခေါင်းက ကျောက်ခေတ် သစ်လက်နက်ဖြစ်လေတော့ ပိုပြီးထိရောက်တဲ့လက်နက်သဘောမျိုး မြင်နေရပါတယ်။ ဒီလို လေးမြားသုံးစွဲတဲ့ ပညာဟာ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းရဲ့နောက်ဆုံးပိုင်းမှာပဲ ပေါ်တယ်လို့သိရပါတယ်။ တစ်ကယ်တော့ စူးကို အဝေး နိုင်ဆုံး ပစ်လွှတ်ဖို့ တီထွင်လာရင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ ပထမကျောက်စူးကို ဒုတ်တံတပ်ပြီး ပစ်လွှတ်တယ်။ လှံရိုးကို အ လယ်က လက်နဲ့ကိုင်ပြီး ပစ်တဲ့အခါ စူးသွား လှံသွားသက်သက် ပစ်တာထက် အများကြီး ထိရောက်တယ်ပေါ့။ ပါပေမယ့် နောက်တစ်ခါ လှံကို အရိုးအဖျားကသာ ပစ်ထုတ်နိုင်ယင် ပိုအားကောင်းမယ်ဆိုတာ သိလာကြတော့ လှံပစ်အဖျားမှာ ဂေါက်ပါတဲ့ဒုတ်တံ ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီဒုတ်တံနဲ့ချိတ်ပစ်ယင် လှံကို အလယ်က လက်နဲ့ကိုင်ပစ် ပေမယ့် လှံဖျားက တွန်းလွှတ်တဲ့သဘောမို့ အရှိန် အင်မတန်ပြင်းထန်လာတာ တွေ့ပါတယ်။ နောက်တော့ သစ် သား ကိုင်းတံမှာ ကြိုးတပ်ပြီး လှံအသေးလေးကို ပစ်လွှတ်ယင် အဆမတန်ပိုပြီးထိရောက်တယ်လို့ သိလာကြလို့ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းကုန်ခါနီးမှာ လေးမြားပေါ်တယ်။ အခုမြားခေါင်းက နောက်ထပ် တိုးတက်မှုပါပဲ။ ပါး ဟက်ပါတော့ ထိတဲ့အခါ အသားထဲစိုက်ဝင်ပြီး ပြန်ထုတ်လို့ မရတော့အောင် စီစဉ်ထားလို့ပါပဲ။ ဒီလိုမြားခေါင်း မျိုး ပြင်သစ်မှာ တူးဖော်တွေ့ရှိဖူးပါတယ်။

ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်ကို ဗမာမြေပြင်မှာ ရှာတွေ့သမျှ ပြောရယင် ၁၄ မျိုးလောက် ရှိပါတယ်။

- ၁။ ဆောက်ပြား၊
- ၂။ ဆောက်ခုံး၊
- ၃။ တူရှင်းပြား၊
- ၄။ တစည်း (ပဲကွပ်)၊

၅။ သပ်၊

၆။ ကျည်ပွေ၊

၇။ ထွန်၊

၈။ မြေထိုးစူး လက်ကိုင်ကျောက်ဂွင်း၊

၉။ ချည်ဝင်ခိုး၊

၁၀။ အချွန်ကိုးချွန်ပါတဲ့ဂွင်း၊

၁၁။ လက်ကောက်ကျောက်ဂွင်း၊

၁၂။ မြားခေါင်း(သပ်ပုံ)၊

၁၃။ ပါးဟက်ပါမြားခေါင်း၊

၁၄။ တံစဉ်ကျောက်သွား၊

လှံသွားလိုဟာမျိုး မတွေ့ရသေးဖူးပါဘူး။ ပြီးတော့ အရိုးနဲ့လုပ်တဲ့စူး၊ ဂုံးခွံနဲ့လုပ်တဲ့ငါးမြားချိတ်၊ အရိုးနဲ့ လုပ်တဲ့မိုင်းဆိုတာမျိုးတွေလဲ တွေ့လိမ့်ဦးမယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

အခု ကျွန်တော် ပြောခဲ့တာတွေဟာ ရှာဖွေတွေ့ရှိရသမျှ အထောက်အထားတွေနဲ့ မူတည်ပြီး ပြောခဲ့တာ တွေပါပဲ။ ကျောက်ခေတ်သစ်က လူမှုအသုံးအဆောင် အတော်များများ ရှိနေပါပြီ။ အခုလို ကျောက်လက်နက် တွေသာ ရှိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဗမာမြေပြင်က ကျောက်ခေတ်သစ်ပစ္စည်းဖြစ်တဲ့အဝတ်အထည်၊ အလှအပတန် ဆာ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ ရုပ်ထုကြီးငယ်၊ အဆင်အကွက် အပြောက်အမုမ်းနဲ့အိုးခွက်၊ လှေ၊ လှည်းဆိုတာ မျိုးတွေ မတွေ့ဖူး မမြင်ဖူးရသေးပါ။ ဒါတွေ လူထုက နီးကြားပြီး ရှာဖွေသတင်းပေးကြမယ်ဆိုယင် ကျောက် ခေတ်ဆိုတဲ့အရင် အနှစ် ၄ သိန်းက အရင်အနှစ် ၂၀၀၀ အထိကို အခု ကျွန်တော် ပြောတာထက် အများကြီးစုံ အောင် ချဲ့ထွင်ပြောနိုင်ဖို့ ရှိပါတယ်။

ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဒေါက်တာသန်းထွန်း။